

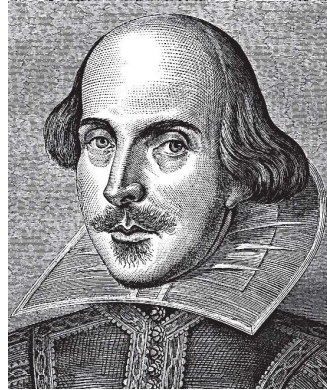
*"I enhver ting bør hensigten lægges
på vægtskålen tillige med
dårskaben."*
Shakespeare

*"Hvad skal jeg sige? Mine ord vil
ikke meget sige; O, Gud hvor er
din visdom stor, din godhed,
magt, dit rige."*
Brorson

Indledning.

I min forfattervirksomhed er der nået et punkt, hvor det lader sig gøre, hvor jeg føler trang til, hvad jeg derfor nu anser for min pligt: En gang for alle, så ligefremt og åbent og bestemt som muligt, at forklare, hvilket der er hvilket, hvad jeg, som forfatter, siger mig at være. Øjeblikket er, hvor ugunstigt end i en anden forstand, nu dertil, dels fordi, som sagt, dette punkt er nået, dels fordi jeg nu i litteraturen anden gang vil træffe sammen med mit første, med andet oplag af "Enten-Eller", som jeg ikke tidligere har villet lade udgå.

Der er tid til at tie, og der er tid til at tale. Så længe jeg har anset den strengeste tavshed religiøst for min pligt, har jeg på enhver måde

William Shakespeare (1564-1616). Hans citat er fra anden akt., anden scene i (anden del) af det historiske drama "Kong Henrik den Fjerde" (1597). Ki-erkegaard havde Shakespeares samlede værker (på tysk) i sit bibliotek.

stræbt at bevare den. Jeg har heller ikke betænkt mig på, hvad der hænger sammen med tavsheden og gådefuldheden og dobbeltheden, i endelig forstand, at modarbejde min stræben. Hvad jeg i denne henseende har gjort, er blevet misforstået, forklaret som stolthed, hovmod og gud ved hvad. Da jeg religiøst anså tavshed for min pligt, har jeg ikke gjort det mindste for at fjerne denne misforståelse. Men tavshed anså jeg for min pligt, fordi forfatterskabet endnu ikke var således til efter sin totalitet, at forståelsen kunne blive andet end misforståelse.

Dette lille skrifts indhold er da: Hvad jeg som forfatter i sandhed er, at jeg er, og var, religiøs forfatter, at hele min forfattervirksomhed forholder sig til kristendommen, til det problem: At blive kristen, med direkte og indirekte polemisk sigte på det uhyre sansebedrag: Kristenheden, eller at i et land, sådan alle er, sådan kristne. Enhver, hvem kristendommens sag i sandhed ligger på sinde, og jo alvorligere den ligger ham på sinde, ham vil jeg, og desto indstændigere, bede at gøre sig bekendt med dette lille skrift, ikke nysgerrigt, men eftertænksomt, som man læser et religiøst skrift.

Hvorvidt et såkaldt æstetisk publikum har fundet, eller skulle kunne finde, nogen nydelse ved at læse eller ved

Salmedigteren Hans Adolph Brorson (1694-1764). Citatet er (med en mindre afvigelse) fra den niende strofe i Brorsons salme: "Op, al den ting, som Gud har gjort" (1734): "Hvad skal jeg sige? Mine ord / Vil ikke meget sige: / O Gud! hvor er din visdom stor, / Din godhed, kraft og rige!"

at læse i den produktivitet, den æstetiske, der er inkognitoet og bedraget i kristendommens tjeneste: Er mig naturligtvis, totalt forstået, det ligegyldige; thi jeg er religiøs forfatter. Antaget: At en sådan læser fuldkommen forstår og bedømmer den enkelte æstetiske frembringelse: Totalt misforstår han mig, da han ikke forstår den ind i forfattervirksomhedens religiøse totalitet. Antaget derimod, at en, der forstår forfattervirksomheden efter den religiøse totalitet, måske ikke forstår en enkelt æstetisk frembringelse i samme: Da er denne misforståelse kun en tilfældighed. Hvad jeg her skriver, er til orientering og til vitterlighed, det er ikke et forsvar eller en apologi. Sandelig, om ellers i intet, på dette punkt tror jeg at have noget tilfælles med Sokrates. Thi som hans dæmon, da han var anklaget for og skulle dømmes af "mængden", han der var sig bevidst at være en guddommelig gave, forment ham at forsvare sig, hvilken uanstændighed og selvmodsigelse ville det ikke også have været: Således er der i mig – og i det dialektiske – ved mit forhold noget, som gør mig det umuligt, og gør det i sig selv umuligt, at føre et "forsvar" for min forfattervirksomhed.

Jeg har fundet mig i meget, jeg håber – dog hvem ved, måske bliver fremtiden blidere end det forbigangne – at skulle finde mig i mere, uden at tage mig selv; det eneste, jeg ikke kunne finde mig i, og ikke kunne gøre uden at tage mig selv og det dialektiske i mit forhold (hvilket netop er det, jeg ikke kunne finde mig i) er, at forsvare mig qua forfatter; det ville være en usandhed, der, om den end meningsløst, hjælp mig til at vinde den ganske verden, evigt blev min undergang. Ydmyg for Gud, også for mennesker, ved jeg vel, hvad jeg personligt kan have forbrudt, men jeg ved også med Gud, at just min forfattervirksomhed var en uimodståelig indre trangs tilskyndelse, en tungsindigs eneste mulighed, en dybt ydmyget, en angrendes redelige forsøg på, ved enhver opofrelse og